

Mei (opening)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Afgelopen maand zijn er weer zoveel nieuwe boeken uitgegeven dat het moeilijk was om te beoordelen welke titels het meest vermeldenswaard zouden zijn. Daarom heb ik weer een keer besloten minimaal te selecteren. Het is een hele lijst geworden, over heel verschillende onderwerpen, in vrij willekeurige volgorde. Meerdere titels worden van harte aanbevolen. Ik hoop dat er voor ieders gading iets bij is.

✘ Maar eerst iets anders: ondanks dat de eerste voorstellingen pas in juni weer op het programma staan, wil ik iedereen nu alvast attent maken op de nieuwe opstart van **Salon Saffier**. Voor wie het nog niet kent, Salon Saffier is een klein literair theater, dat afgelopen december 20 jaar bestond. Het theater is destijds in Den Haag van start gegaan en verzorgt sinds 2000 in Utrecht heel gevarieerde voorstellingen over literair historische onderwerpen. Op 3 juni worden twee decennia literair erfgoed op het podium feestelijk gevierd met een Jour de fête in Wijde Doelen 8A. Binnenkort zal het programma van die dag hier te vinden zijn: <http://www.salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=246&nav=2>

Op 4 en 5 juni volgt een voorstelling over het leven en werk van de Amerikaanse dichteres **Emily Dickinson (1830-1886)**. Deze ode is samengesteld aan de hand van haar gedichten, brieven en biografische gegevens. De titel *Teruggeroepen* is ontleend aan een kort briefje dat ze schreef aan haar lievelingsnichten, *Called back*. Deze tekst staat ook op haar grafsteen. Dood en eeuwigheid zijn haar voornaamste onderwerpen, maar ook lof op de natuur en de liefde. Haar gedachten en vergelijkingen zijn origineel en tijdloos, en daardoor ook nu nog actueel en oorspronkelijk. In de voorstelling zullen gedichten en briefteksten, die tegenwoordig beiden geroemd worden, afgewisseld worden met 'Lieder ohne Worte' van Felix Mendelssohn. Meer info: <http://www.salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=247&nav=2>
Meer info over Salon Saffier: <http://www.salonsaffier.nl/Over+Salon+Saffier.php?nav=>

Met de herdenkingen op 4 en 5 mei deze week wil ik een drietal boeken onder de aandacht brengen.

✘ **Twintig minuten** is vorig jaar uitgebracht, en geschreven door Chaja Polak. Decennia nadat ze Auschwitz heeft overleefd staat een vrouw op het punt om haar man en haar dochter iets te vertellen over wat haar in het kamp is overkomen en wat ze al die tijd al met zich meedraagt. In dit literaire kleinood worden haar mijmeringen gevolgd en hoe het zou zijn die te delen met haar geliefden. Subtiel beschreven, soepel leesbaar en belangrijke vragen oproepend. Zie de recensie op onze website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/03/04/twintig-minuten-door-chaja-polak/>

Laat mij gaan moeder van Helga Schneider is 10 jaar geleden uitgebracht en bevat het autobiografische relaas van een dochter. Op jonge leeftijd worden zij en haar broertje door hun moeder in de steek gelaten omdat die voor de SS als kampbewaakster in concentratiekampen gaat werken. Wanneer haar moeder in een verpleeghuis woont, wisselend in de war en helder is, en elke dag haar laatste kan zijn, zoekt Helga haar nog een keer op. Ondanks haar afkeer en twijfels (o.a. overgehouden aan het enige eerdere bezoek zo'n 20 jaar geleden) wil ze antwoord krijgen op haar vragen. Die antwoorden blijken nog altijd schokkend te zijn. Even schokkend is het om te zien hoezeer dochter Helga, ondanks alles, haar moeder maar moeilijk kan weerstaan. Als je iets wilt lezen over de invloed van een moeder-dochter-relatie.

✘ **Charlotte, Dagboek bij een film** is uit 1981. In 1976 begon Judith Herzberg, samen met regisseur Frans Weisz, een onderzoek naar het leven van Charlotte Salomons. Het filmscenario dat ze daarna schreef is op dit leven, maar vooral op Charlotte's werk gebaseerd. Judith Herzberg heeft het grootste deel van de opnamen bijgewoond en in een dagboek haar ervaringen genoteerd, van de emoties die het uitbeelden van scènes in het fascistische Duitsland opriep en van het zoeken naar locaties. Zelf heeft ze samen met haar broer en zus destijds uit kamp Westerbork weten te ontsnappen en de rest van de oorlog ondergedoken gezeten. Haar dagboek eindigt op de laatste opname-dag van de film.

Onlangs uitgebrachte titels:

- Er werd al een tijd naar uitgekeken, de dagboeken van Doeschka Meijsing, maar de samenstellers hadden het project een beetje onderschat. Nu is het eerste deel in de reeks Privédomein verschenen onder de titel **En liefde in mindere mate**. Doeschka Meijsing (1947-2012) was een van de belangrijkste schrijfsters eind 20e eeuw. Al vanaf haar 14e hield ze een dagboek bij en deed verslag van haar verliefdheden en vriendschappen, haar reizen en ruzies, de boeken die ze las en de ernstige depressies waar ze aan leed. Het geeft een goed beeld van enerzijds haar zich ontwikkelende schrijverschap en anderzijds de ontwikkeling van een intellectuele vrouw in de woelige jaren 60-70-80.

✘- Van de Engelse schrijfster Hilary Mantel is de vertaling een andere vorm van levensbeschrijving verschenen. Deze autobiografie, die ze al in 2003 heeft geschreven, draagt de titel **De geest geven** en begint in 2000 na de plotselinge dood van haar stiefvader. Die gebeurtenis is de start van herinneringsproces naar haar vroege jeugd. Haar leven is overduidelijk niet over rozen gegaan, maar over veel voor de hand liggende onderwerpen schrijft ze slechts korte stukken. Andere vroege herinneringen en fantasieën beschrijft ze uitvoerig op een manier die Katja de Bruin doet zeggen dat Hilary Mantel persoonlijk drama weet om te smeden tot grootse literatuur. Grootse literatuur die de opmaat werd voor de trilogie van *Wolf Hall* en *Het boek Henry*. Hierbij haar interview met Katja de Bruin, het enige dat ze onlangs hier heeft gegeven: <http://www.vpro.nl/boeken/artikelen/vpro-gids/2016/april/18-eeen-geheugen-als-eeen-boek.html> ✘

- Rosemary Sullivan heeft jarenlang onderzoek gedaan voor haar genuanceerde en goed onderbouwde biografie **De dochter van Stalin**, ofwel Svetlana Alliloejeva/Stalinova (1926-2011), een van de meest nomadische vrouwen van de 20e eeuw. Haar woelige leven was onvermijdelijk getekend door haar vader en de geschiedenis. Even onvermijdelijk was het dat ze ingezet zou worden voor politieke doeleinden. Aan beide zijden van het IJzeren Gordijn was ze bruikbaar. Ze moest als individu wijken voor het grotere, gemeenschappelijke belang. Daarnaast had bijna iedereen zijn/haar oordeel over haar klaar.

✘- **Een klein leven** van de Amerikaanse Hanya Yanagihara was bij DWDD het onovertroffen boek van de maand, eigenlijk het boek van het jaar. "Het boort je door de ziel. Een mokerslag". Het gaat over vier jongens die elkaar ontmoeten op de universiteit. Een van hen is fysiek gehandicapt, heeft een schrikkelijk verleden en is teruggetrokken. De andere jongens proberen zijn pijn te verlichten, maar dat (b)lijkt onmogelijk. Het schokkende verleden van de jongen enerzijds en de liefde, het mededogen en de onvoorwaardelijke vriendschap anderzijds vormen een groot contrast. Het boek wordt besproken in louter superlatieven. ✘

- De nieuwe roman **Schittering** van de Italiaanse schrijfster Margaret Mazzantini gaat over twee jongens (in het heden) die meer voor elkaar voelen dan alleen vriendschap. Desondanks kiezen ze voor een normaal leven, want liefde tussen twee mannen kan niet in hun omgeving. Het mooie en schrijnende verhaal volgt hun beider levens, en ook hun dubbelleven, want ze blijven elkaar op verschillende momenten zien. Margaret Mazzantini vertelt het in een mooie dromerige schrijfstijl.

✘- **De zigeunergodin** is de debuutroman van de Indiase schrijfster Meena Kandasamy, die te gast was op het ILFU vorig weekend. Onderwerp is een waargebeurde massamoord in India in 1968. Minstens 44 mensen, vooral vrouwen en kinderen van stakende arbeiders op het platteland, werden vermoord door een bende die naar alle waarschijnlijkheid was op gezet door grootgrondbezitters die de staking wilden breken. Het is geen droge beschrijving van feiten, maar experimenteel en vernieuwend, waarbij de massamoord op verschillende manieren wordt belicht en de link gemaakt wordt naar het moderne India waar geweldadige onderdrukking op basis van klasse en kaste nog steeds plaatsvindt.

- Met de "filosofische sekskomedie" *De rotskruiper* ontstond in november vorig jaar rond de Amerikaanse schrijfster Nell Zink (vorige weekend ook te gast op het ILFU) een bescheiden hype. **Misplaatst** is haar 2e roman, die snel gevolgd is. Eerstejaarsstudente Peggy is lesbisch maar wordt stapelverliefd op haar hoogleraar poëzie, die zelf homoseksueel is. Ze trouwen, vooral omdat zij zwanger is en het 1966 is, maar het huwelijk is al snel gedoemd te mislukken. Na 10 jaar vlucht Peggy met haar 3-jarige dochter. Die komt jaren later haar oudere broer tegen als ze gaat studeren. Er worden lastige thema's aangeroerd, die vaak vermakelijk beschreven worden. Opmerkelijk is dat de kritieken erg uit elkaar lopen, van razend enthousiast tot wonderlijk of zielloos. Een recensie uit de

nrc: <http://www.nrc.nl/handelsblad/2016/02/12/alles-is-belachelijk-vooral-dichters-1587465>

✘- De Amerikaanse schrijfster, journaliste en filmcritica Renata Adler was eveneens te gast op het ILFU, waar ze werd geïnterviewd door een enthousiaste fan, Niña Weijers. Samen met Simone de Beauvoir en Hannah Arendt (die ook haar mentor was) behoort ze tot de grote vrouwelijke essayisten van de jaren 60 en 70. *Speedboat* was in 1976 haar debuut en is dit voorjaar als **Speedboot** voor het eerst in een Nederlandse vertaling verschenen. Het bevat veel van Renata's eigen ervaringen als schrijfster en is meer een collage van observaties dan een roman met een plot. Een journaliste begeeft zich in stedelijk Amerika en beschrijft het leven van de diverse verzameling types die ze aantreft.

- De gerenomeerde Franse kunsthistorica Catherine Millet werd bij ons vooral bekend door haar *Het seksuele leven van Catherine M.* In **Droomjeugd** is ze verder in haar verleden gedoken, haar jeugd in een voorstad van Parijs. Het is een poging te begrijpen hoe ze iemand is geworden die nieuwsgierig en onbevooroordeeld voortdurend exact onder woorden wil brengen wat ze ziet. Fictie werd een schuilplaats om zich in terug te trekken uit haar omgeving met ruziënde ouders en geestelijk geweld. Van een afstand kon ze alles aandachtig observeren. ✘

✘ - **Onheilig** is de goed ontvangen debuutroman over een moeder-zoonrelatie van columniste en korte verhalen-schrijfster.

Een 50-jarige man heeft zijn moeder twee jaar niet gezien en dat bevalt hem uitstekend. Wanneer hij hoort dat ze ernstig ziek is, kan hij desalniettemin niet anders dan contact met haar opnemen. Moeder's therapeut heeft haar opgedragen een dagboek bij te houden, een vondst, waarin ze zichzelf en de mensen om haar heen fileert.

- Het 6e deel van Nicci French's thriller-serie rond psychotherapeute Frieda Klein is verschenen. **Als het zaterdag wordt** speelt zich af rond een 32-jarige vrouw die al 12 jaar opgesloten zit in een psychiatrische inrichting omdat ze haar familie met messteken zou hebben vermoord. Frieda Klein krijgt het verzoek haar te onderzoeken.

- **Er stond een vrouw in de tuin** is een verzameling essays 'over de rol van vrouwen in het Nederlandse landschap'. Het begint 7000 jaar geleden en belicht de rol van vrouwelijke tuin- en landschapsarchitecten, boerinnen die hun kennis over planten doorgaven, en van prinsessen en grootgrondbezitters die het landschap wilde vormgeven. Anne Mieke Backer geeft aandacht aan paradijzen die door vrouwen zijn gecreëerd. Terwijl dat ene paradijs toch door een vrouw verloren is gegaan, zo is ons verteld. ✘

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

✘ - Op 1 mei, tijdens de culturele zondag over (de geschiedenis van) vluchtelingen in Nederland, komt **Annelies**

Verbeke in het Literatuurhuis vertellen over haar nieuwste roman *Dertig dagen*. De kracht van (haar) fictie is dat een auteur in de hoofden van vluchtelingen kan kruipen. Annelies Verbeke volgt in *Dertig dagen* een van oorsprong Senegalese man die sterk vervlaamt is. Op onze website staat er een recensie over door Kyra.

Meer

info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/796/> en <http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/10/05/dertig-dagen-door-annelies-verbeke/>

- De hele zomer, zelfs tot 8 januari 2017, is in het Fries Museum de tentoonstelling *Ancient Light* van textiel/viltkunstenaar **Claudy Jongstra**. Te zien is haar beste werk van de afgelopen jaren en tevens de nieuwe richting in haar (internationale) carrière. Als bezoeker kun je, alsof je in haar atelier bent, alle stadia van het creatieve proces meebeleven. Niet alleen het resultaat is voor haar van belang, maar ook alle stappen van het ambachtelijke productieproces. Daarom heeft ze het geheel in eigen beheer en wil er mee bijdragen aan een mooiere en gezondere wereld. Voor deze tentoonstelling heeft ze een groot nieuw ruimtelijk textielwerk gemaakt, dat afwijkt van haar bestaande wandkleden en kostuums in vilt. ✘

Meer info: <http://www.friesmuseum.nl/tentoonstellingen/claudyjongstra>

- Op 14 mei wordt in het Stedelijk Museum voor Hedendaagse Kunst in Assen een overzichtstentoonstelling geopend van

✘ het werk van **Liesbeth Takken**. Tevens zal het boek **Sporen van Mensheid** gepresenteerd worden, een overzicht van 25 jaar kunstenaarschap. Na in 1990 te zijn afgestudeerd als beeldhouwster heeft Liesbeth een heel divers, eigen en krachtig oeuvre opgebouwd: aquarellen, tekeningen, installaties, en landschapskunst die vaak tot stand is gekomen met inzet van kinderen en/of volwassenen. Haar werk kent zowel heel lichamelijke als heel spirituele kanten, waarbij ze haar leven als vrouw en als bewoonster van deze aarde vorm heeft gegeven.

Meer info: <http://sporenvanmensheid.nl> en <http://www.liesbethtakken.com/index.php>

- In mei in Amsterdam en in juni in Utrecht organiseert de Vrije Academie een korte collegereeks over **Les Femmes Impressionistes**. Karin Haanappel zal in 3 ochtenden vertellen over de (vergeten) vrouwelijke impressionisten die een belangrijk deel uitmaakten van de bekende stroming in hun tijd. Berthe Morisot heeft er van het begin af aan deel van uit gemaakt. Door de Amerikaanse Mary Cassatt is het impressionisme populair geworden in de V.S., en ook de jong gestorven Eva Gonzalès en Marie Braquemont zijn om meerdere redenen van belang geweest. ✘

Meer info: <https://www.vrijeacademie.nl/5639/uitgebreid-zoeken/korte-collegereeks-les-femmes-impressionistes/>

- Op 22 mei komt Paulien Cornelisse naar de Centrale Bibliotheek om voor te lezen uit en te praten over haar fictiedebuut **De verwarde cavia**. Het verhaal gaat over een cavia die op de afdeling Communicatie werkt en laat een keur aan collega's voorbijkomen. Een spiegel voor menige werkplek?

Meer info: <http://www.bibliotheekutrecht.nl/agenda/de-verwarde-cavia.html>

- In samenwerking met het Nederlands Letterenfonds organiseert Wintertuin vier eenmalige leesclubs in Nijmegen, Groningen, Utrecht en Rotterdam. Het gaat om boeken van een nieuwe lichting debutanten. Club debuut vindt op donderdagavond 26 mei plaats in Utrecht. Besproken zullen worden **Het nieuwe land** van Eva Vriend (een familiegeschiedenis in de 'strijd' om een plek in de nieuwe provincie Flevoland) en **De hemel boven Parijs** van Bregje

Hofstede (over een Sorbonne-professor in de kunstgeschiedenis en een Nederlandse uitwisselingsstudente).

Meer info: <http://www.wintertuin.nl/clubdebuut/>

Bibliotheek-nieuws

- Komende eerste donderdag van de maand 5 mei is het hemelvaartsdag en bevrijdingsdag. Daarom hebben we besloten om deze keer op de eerste woensdag open te gaan, dus op 4 mei van 10u tot 14u.

 - Sinds een paar maanden is de vrouwenbibliotheek partner van het Utrechtse Literatuurhuis, samen met een vijftiental winkels of instellingen die literaire activiteiten ondernemen of uitdragen. Elke maand wordt de Literaire Ladder uitgebracht met daarin informatie over wat er op literatuuengebied te doen is in Utrecht. Onze activiteiten zullen er ook in opgenomen worden. Een papieren exemplaar van de LILA is bij ons verkrijgbaar. Wij hopen dat dit partnerschap uitnodigt tot wederzijdse samenwerking met de verschillende organisaties.

- Het catalogiseren op de vrijdag wordt nog steeds vervolgd. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Superduif van Esther Gerritsen, *Manderly voor altijd* van Tatiana de Rosnay, *Pluche* van Femke Halsema, *Honolulu King* van Anne Gine Goemans, de nieuwe uitgave van *Je wist het toch* van Josepha Mendels en over haar: *Josepha Mendels* van Sylvia Heimans (2016) en *Josepha Mendels* van Max Nord (1991).

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/04/07/rode-liefde-door-jennie-rooney/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/04/18/verloren-taal-door-bronja-prazdny/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/04/21/leven-tot-elke-prijs-door-kristina-sandberg/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2016'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 april 2016